

Protokoll 4/2020

fört vid Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030s
sammanträde tisdagen den 26 maj 2020 kl. 16:00-17:30,
Distansmöte via Skype

Ledamöter	Gustav Fridolin (MP) Ordförande Christoffer Järkeborn (M) Erik Wassén (L) Ulrika Hoff (KD) Maria-Elsa Salvo (S) Rodrigo Arce Oliver (V) Sissela Nordling Blanco (FI) Ahmed Abdirahman (OPOL) Maud Eduards (OPOL) Helena Klintström (OPOL) Johan Kuylenstierna (OPOL) Marika Markovits (OPOL) Azuka Nnamaka (OPOL) Anders Tranberg (OPOL) Gertrud Åström (OPOL)
Övriga närvarande	Björn Hugosson Tjänsteman Ebba Agerman Tjänsteman Heidi Englund Tjänsteman Veronica Wolgast Tjänsteman Lina Sjölin Tjänsteman Karin Ahlzén Tjänsteman Helen Slättman Tjänsteman Elisabeth Bremberg Tjänsteman Johan Castwall Tjänsteman
Justerare	Gustav Fridolin, Maria-Elsa Salvo
Datum för justering	2020-06-02
Paragraf	§§1-6
Sekreterare	Ylva Hellgren

**§ 1
Mötet öppnas**

Ordföranden Gustav Fridolin (MP) förklarar sammanträdet öppnat.

**§ 2
Justering**

Ordföranden Gustav Fridolin (MP) och Eva-Maria Salvo (S) utses att justera protokollet. Protokollet justeras tisdagen den 2 juni 2020.

§ 3**Hur staden arbetar med Agenda 2030 i Fokus Skärholmen**

Johan Castwall från exploateringskontoret presenterar tre exempel där Stockholms stad arbetar med hållbar utveckling i stadsutvecklingsprojekt – Norra Djurgårdsstaden, Fokus Skärholmen och Kista-Järva. Därefter presenterar Karin Ahlzén, projektsamordnare och arkitekt på exploateringskontoret, projektet Fokus Skärholmen med fokus på arbetet med Agenda 2030.

Fokus Skärholmen omfattar fyra stadsdelar (Vårberg, Skärholmen, Sätra och Bredäng) med 16 utsedda platser i områdena där det planeras för ca 6500 bostäder. Ambitionen är att använda stadsbyggnad som ett verktyg för att möta de förutsättningar och utmaningar som finns i just dessa områden.

Projektet har sju prioriterade omåden, som alla har kopplingar till målen i Agenda 2030:

- Boende och stadsmiljö för lokala behov
- Tryggheten i Vårberg
- Flickors och kvinnors tillgång till det offentliga rummet
- Barn och ungas aktivitet inom kultur och idrott
- Sysselsättningsgraden bland 16- till 29-åringar
- Föräldrars val att låta sina barn gå på förskola
- Delaktighet och kunskap

En viktig del av projektet är programmet *Fokus Skärholmen - program för hållbar utveckling*. Karin Ahlzén presenterar delar av programmet och ger exempel på utpekade målområden och strategier för att uppnå dessa.

Efter presentationen håller Helena Klintström (OPOL) ett anförande med inspel om programmet samt medskick inför det fortsatta arbetet (se under *Särskilda yttranden*).

Frågor och diskussion i rådet följer.

Beslut

Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 beslutar att lämna följande yttrande:

Rådet konstaterar att staden i Fokus Skärholmen håller mycket hög prioritet på den sociala hållbarheten och att arbetet vilar på en stor lokal kännedom. Erfarenhetsmässigt är det viktigt att framåt hålla i målstyrning och fokus. Detta gäller inte minst arbetet med trygghet och allas tillgång till det offentliga rummet.

För att lyckas med ambitionerna i Fokus Skärholmen krävs en samling av stadens allt arbete i stadsdelen, inte minst med de kommunala bostadsbolagen.

Rådet vill också påminna om tidigare yttranden, bland annat för stadens bostadsförsörjningsplan, där vi understryker vikten av att det finns boenden som stockholmare med vanlig och sämre ekonomi kan efterfråga.

Utifrån det som presenteras av Fokus Skärholmen vill rådet peka på vikten av att det arbete för social hållbarhet som finns i dessa projekt blir gängse i stadens alla större exploateringar. Det är också av vikt att de erfarenheter som dras här om hur man kan arbeta implementeras i styrning av alla tillämpliga projekt.

I rådets diskussion visades exempel på systembrister där ekonomiska modeller och styrningen av bland annat markanvisningsfrågor motverkar såväl stadens sociala mål som målen i Agenda 2030. Det handlar till exempel om ekonomisk styrning som får som konsekvens att segregationen ökar, att allmänna utrymmen utarmas och att medel saknas för att kontinuerligt upprätthålla de sociala målsättningar som finns i exploateringsskedet (skillnader mellan investeringsbudget, och löpande budget). Det är rådets uppfattning att det behövs tas ett helhetsgrepp för att säkerställa att styrningen av stadens mark- och exploateringspolitik blir sådan att de ekonomiska och andra modeller som tillämpas verkar för att nå stadens sociala mål och målen i Agenda 2030.

Andra saker som lyftes i rådets diskussion var behovet av ett mer enhetligt sätt att säkra kompensationsåtgärder, behovet av att i samtliga exploateringar samarbeta nära med berörda stadsdelar, ett kontinuerligt och tydligt fokus på jämställdhet och allas trygghet i det offentliga rummet och vikten av att det finns lokaler tillgängliga för såväl sociala verksamheter som mikro- och småföretag.

Rådet återkom också till frågan om att sådant som är miljömässigt klokt också kan vara socialt klokt. I Skärholmen pågår t ex arbete med stadsodling, som dock inte fanns beskrivna i den dokumentation rådet fick sig till del.

Särskilda yttranden

Helena Klintsröm (OPOL) har lämnat in ett särskilt yttrande, se bilaga till protokollet.

Anders Tranberg (OPOL) har lämnat in ett särskilt yttrande:

Fysisk planering

Skärholmen har två stora nackdelar som drabbar stadsdelen på ett genomgripande: dels det storskaliga vägnätet i form av E4/E20 med tillhörande på- och avfartsramper, och dels det inåtvända, storskaliga, centrumet i stadsdelens östra del. Dessa två inslag bidrar till sådant som:

- avgörande svårighet att orientera sig utan bil i öst-västlig riktning mellan Skärholmen och Smista/Kungens kurva
- oerhört stor barriäreffekt för såväl människor som djur
- hälsofarligt buller för de som bor i östra stadsdelen (nära Skärholmsvägen)
- hälsofarliga partiklar runt E4/E20 som vid västlig vind blåser in över stadsdelen
- stark präglig av massbilsm och ytor som tas upp av asfalt omgiven av gräs
- öde ytor kring handelscentrumet p.g.a. att butiker ligger i galleria / är riktade in mot torget
- enorma parkeringshus intill centrumet tar upp värdefull yta och skapar otrivsamma miljöer
- handelscentrumets avgörande dominans försvårar nyetablering av näringsliv i andra delar av Skärholmen
- monofunktionalitet i centrum gör det otryggt efter stängning
- det är tydligt att gångtrafikanter och cyklister hamnat i skuggan då privatbilsmen hela tiden får dominera trafikrummet, det gäller i särskilt hög grad i den östra delen av Skärholmen.

Dokumentet *Fokus Skärholmen program för hållbar utveckling* berör delar av ovanstående men i allt för defensiva och översiktliga ordalag. Det hade varit önskvärt att dokumentet tog sikte på att E4:an med tillhörande vägnät och centrumet är två huvudorsaker till varför Skärholmen är betydligt svårare att bygga vidare på än vad som kunde varit fallet.

En viktigt avstamp som nämns i dokumentet (sid. 5) är: *"Målet med projektet är att tillföra nya värden och skapa en sammanhängande, trygg och levande del av Stockholm"*. Utifrån vad som nämns ovan kan det konstateras att:

- E4:an med tillhörande av- och påfarter vid Skärholmen motverkar på ett fundamentalt sätt målet om en sammanhängande stadsmiljö i och kring Skärholmen
- massbilsmens påfallande inslag i östra Skärholmen innebär en otrygg miljö för fotgängare och cyklister

- det inåtvända, storskaliga, centrumet skapar inte en levande stadsmiljö utan bidrar till livlösa stadsmiljöer runt delar av centrumet
- monofunktionalitet i centrum skapar otrygghet efter stängning
- centrumets totala dominans försvårar sannolikt möjligheten att fördela näringslivs-noder på andra håll i Skärholmen, vilket är en av nycklarna till att skapa en levande stadsmiljö
- förutsättningarna för att skapa nya värden försämras påtagligt av dålig stadspö

I dokumentet (sid. 11) anges att *"E4/E20 delar Skärholmen och Kungens kurva och en utmaning är därför att skapa ett mer sammanhållet område. Enligt visionen för Kungens kurva-Skärholmen ska området bli en levande stadskärna..."*. I sammanhanget framkommer även om E4/E20 att *"det är viktigt att göra insatser för att överbrygga denna barriär"*. Här borde dokumentet vara ännu mer konkret och ge klara besked att en överdäckad E4/E20 är en **förutsättning** för en levande stadskärna mellan Skärholmen och Kungens kurva. Överdäckningen bör omfatta åtminstone hela sträckningen utmed Skärholmen och helst vara markerad i en kartsnitt i dokumentet. Vidare bör dokumentet noga klargöra alla vinster med en överdäckning och skriva fram ett önskvärt tillstånd där en överdäckning är på plats.

Angående Skärholmens centrum så finns en skrivning i dokumentet (sid. 14) som visar på rätt ambition: *"Markparkeringar kan bebyggas och aktiva bottenvåningar eftersträvas särskilt vid centrum och i starka stråk"*. Här borde dock dokumentet förklara problematiken med Skärholmens centrum och många andra centrum som mest liknar gallerior; flera fasader runt centrumet står öde och kontakten med omgivningen är bitvis mycket brisfällig. Av dokumentet framgår också att det är angeläget att *"ytterligare utveckla Skärholmen och dess centrum"* och sedan ges exempel som kultur, mötesplatser, kollektivtrafik, handel och service. Gällande centrum så bör bostäder lyftas fram som ett viktigt inslag för att skapa mer blandning mellan centrumlokaler och bostäder.

Innehåll - social hållbarhet

Dokumentet tar ett viktigt helhetsgrepp om Skärholmen och grannstadsdelarna. Det är viktigt att skapa många synergier i planeringen som kan gå hand i hand med sociala hållbarhet. Exempelvis kan en lugn och säker trafikmiljö med stort fokus på gångtrafikanter och cykelister gynna flera grupper i samhället, inte minst barn. Överlag så finns skäl att utgå från ett barnperspektiv för gynnar man barnen gynnar man många andra också. Det givetvis viktig att i god tid planera in även för sådant som nya skolor/förskolor, möteslokaler, återvinningstationer etc.

Dokumentet har arbetat in Agenda2030 gällande social hållbarhet på ett tydligt sätt med genomgången av de olika målen och dess respektive delmål. I en del fall finns konflikter som inte belyses så som att naturmark å ena sidan kan vara en biotop för arter och å andra sidan en yta som inte verkar gå att använda för människor. I dokumentet används ordet "mellanrum" på ett sätt som gör det väldigt tolkningsbart vad som åsyftas. Är det en skog eller en övergiven industritomt? ("mellanrum" används i en kontext där en yta skiljer två stadsdelar åt, sid. 11 i dokumentet). I dokumentet (sid. 4) används också topografi som ett exempel på sådant som kan skilja stadsdelar åt, detta trots att det är en del av det naturlandskap som fanns där före byggnationen (jämför trafikled som människan skapat). Oftast går det utmärkt att bygga så att topografien smälter in i stadslandskapet.

Innehåll - miljöambitioner

En hel del finns med som man kan förvänta sig om klimat och hållbarhet men det vore önskvärt med större visioner om det hållbara samhället. Riktigt ambitiösa idéer skulle kunna skapa arbetstillfällen lokalt och det vore bra med en nod för hållbarhet, kika t.ex. på Hållbara hökarögen och Gröna Solberga. De 4000 lägenheterna kommer säkerligen i flera fall hamna på värdefull naturmark och det innebär kollision med miljömål. Att bygga på redan exploaterad mark bör vara mer prioriterat i dokumentet. Det är mycket positivt att en sådan här mening finns med: *Närheten till parker och natur men också folkliv och service på Skärholmens torg och centrum är de kvaliteter som Skärholmsborna själva lyfter fram som viktigast.*

§ 4**Statusrapport för arbetet med Hållbarhetsrapporten**

Elisabeth Bremberg och Helen Slättman från stadsledningskontoret ger en statusrapport för arbetet med hållbarhetsrapporten, som rådet yttrat sig över vid ett tidigare sammanträde.

Under våren 2020 har stadsledningskontoret arbetat med att sammanställa rapporten som bland annat inneburit att arbeta med utmaningar, analys, statistik, case/goda exempel samt workshop och kommunikation med målansvariga i staden och projektgrupper/styrgrupp på stadsledningskontoret.

Under hösten 2020 sker slutbearbetning och rapporten beräknas vara klar i början av oktober 2020.

Frågor och diskussion i rådet följer.

§ 5

**Redovisning av hur Agenda 2030-rådets yttrande om
Vision 2040 tagits om hand i remisshanteringen**

Elisabeth Bremberg och Helen
Slättman från stadsledningskontoret redovisar hur
kommunstyrelsens råd för Agenda 2030:s yttrande om *Vision 2040*
- *Möjligheternas Stockholm* har tagits hand om i remisshanteringen.

De delar av visonen där stadsledningskontoret tagit intryck av
rådets synpunkter presenteras.

Frågor och diskussioner i rådet följer.

**§ 6
Övrigt**

Nästa sammanträde är den 25 augusti 2020.

HELENA KLINTSTRÖM: SÄRSKILT YTTRANDE FRÅN AGENDA 2030-RÅDET

Fokus Skärholmen är ett spetsprojekt inom socialt hållbar stadsutveckling

I projektet har social hållbarhet getts hög prioritering och fått ta både tid och plats i projektet. Jag skulle särskilt vilja lyfta fram hur man i projektet noggrant undersökt och lärt känna platsen genom såväl dialog som samverkan och statistik. På så sätt har insatserna för social hållbarhet riktats till de områden där störst behov finns. Jag vill även lyfta samarbetet med stadsdelsförvaltningen som föredömligt då det skapat ytterligare underlättning av lokal förankring och den kontinuitet som ofta är svår i utvecklingsprojekt.

Projektet har även lyckats med den svåra uppgiften att skapa en röd tråd mellan stadens övergripande mål, Agenda 2030, planering, exploatering ner till nycklar för uppföljning. Detta skapar förutsättningar för att projektet lättare ska landa i organisationen, prioriteringar enklare ska kunna förstås och målsättningar inte tappas i den fortsatta processen.

Medskick till fortsatt process för Fokus Skärholmen

Med det sagt ser jag ändå att det kommer att bli en utmaning att hålla i ambitionerna i den fortsatta processen. Projektet har krattat manegen för att det ska gå så bra som möjligt, men i den fortsatta processen kommer mycket att landa på enskilda tjänstepersoner. De kommer att ställas inför val och prioriteringar konsekvent i den fortsatta exploateringsprocessen, och behöver känna att de har ett stöd i organisationen att fortsatt prioritera social hållbarhet högt. Mitt medskick blir därför att **prioritera fortsatt stöttning och styrning** för att hjälpa personerna som realiserar, konkretiserar och följer upp arbetet i exploateringsprojekten så att inte det goda som grundlagts för tappas bort.

I Skärholmen ser jag också ett specifikt behov att **prioritera samarbetet med de kommunala bostadsbolagen**. De kommunala bostadsbolagen kommer att ha en mycket viktig roll i utvecklingen både eftersom de har stora bestånd i Skärholmen och eftersom de är stabila, långsiktiga krafter i området. Eftersom de kommunala bostadsbolagen och exempelvis exploateringskontoret har delvis olika uppdrag och styrning från kommunfullmäktige finns det potentiell risk att målkonflikter leder till att projektets mål inte helt uppnås.

Medskick till övrigt exploateringsarbete utifrån arbetet i Fokus Skärholmen

Särskilda satsningar och spetsprojekt är ett mycket bra verktyg för att flytta fram positionerna inom ett område. Genom att genomföra satsningar visas andra projekt på genomförbarheten och referenser för hur arbetet kan genomföras. Samtidigt har spetsprojekt ofta andra förutsättningar både i organisation, tid och budget än den stora massan av stadsutvecklingsprojekt. Stödet från organisationen att göra prioriteringar förenklar de komplexa diskussioner som stadsutvecklingsprojekt innebär.

Det finns flera saker som jag ser bör permanenteras i ordinarie projekt utifrån arbetet i Fokus Skärholmen:

- Att se på stadsutvecklingsprojekt, eller ännu hellre "utvecklingen av staden/stadsdelar", som en större helhet och utifrån detta bättre kunna göra (ekonomiska) prioriteringar i en större geografi
- Att undersöka platsers sociala (och andra) värden och utmaningar genom dialog, statistik och samarbete med Stadsdelsförvaltningen för att använda detta som grund för projektets mål och inriktning. (Implementera Stockholms stads riktlinjer för Socialt värdeskapande analys fullt ut)

Stockholms stads sätt att hantera exploateringsprojekt riskerar att motverka hållbarhet och Agenda 2030

Med stor ödmjukhet för att exploatering är en komplex process, och att frågorna inte har enkla svar, vill jag göra följande medskick. Jag ser nämligen att flera mekanismer i Stockholms stads sätt att hantera exploateringsprojekt riskerar att motverka hållbarhet och Agenda 2030.

Investeringar i allmän plats. Ett exploateringsprojekt i Stockholms stad behöver under projektets tid bära sig självt. Eftersom investering i allmän plats bygger på exploateringsbudgeten riskera detta att leda till att projekt där markpriset är högt får mer kvalitativa parker, gårdar etc medan projekt där markpriset är lågt istället inte kan göra sådana investeringar. Utanför innerstan är markpriset lägre men kostnaderna för exploateringen likartade, vilket leder till en minskad budget för övriga investeringar i platsen. Detta riskerar leda till ökade skillnader mellan dyra/"attraktiva" platser och billigare/ "mindre attraktiva" platser, samt ökade skillnader mellan förort-innerstad.

Bygandet av hyresrätter. Hyresrätter byggs i Stockholm i stort på tomträtt. Eftersom det vanligaste markanvisningsförfarandet i Stockholm är enligt modellen högst pris vinner försvårar detta för att bygga hyresrätter på köpt mark. Tomträten, eller "bristen" på intäkt för markförsäljning, medför att exploateringsbudgeten blir lägre. En mindre exploateringsbudget gör det ännu svårare att investera i allmän plats och kvalitativa ytor för de boende. Byggs dessutom hyresrätterna på plats som idag är park gör detta att den allmänna platsen minskar utan att kunna ersättas/kompenseras och att den som finns kvar får ökat slitage eftersom fler människor använder den. Sammantaget riskerar detta att leda till en ökning av problematiken beskriven i punkten ovan.

Kompensationsåtgärder. Kompensationsåtgärder, åtgärder som görs för att kompensera värden som försvinner genom exploateringsprojektet, som att ersätta exempelvis en park, används inte som det strukturerande verktyg som det kan göra. I flera fall kan exempelvis ersättning av ett grönområde kompenseras med en ny lekplats i närliggande område. Detta riskerar att leda till att värden, ekologiska och sociala, går förlorade eftersom A inte ersätts med A utan med ett annat värde, B.

Budget. Budgeten för investering finns på en plats i organisationen(exploateringsbudgeten), medan kostnaderna för den kontinuerliga servicen och livet i stadsdelen finns i andra delar av organisationen. Detta gör att det blir svårt att motivera högre investeringskostnader trots att man ser att investeringen skulle kunna sänka kostnader för exempelvis stadsdelsförvaltningen eller socialförvaltningen. Idag får inte ett investeringsprojekt använda ett överskott på det sättet som man ser behov av i området. Man får inte heller utvidga projektet till angränsande där behov finns, eller flytta överskott till en annan förvaltning. Detta är bra för att skapa tydlighet i budgetering, men riskerar att skapa suboptimeringar i den totala kommunala budgeten, samt att nödvändiga investeringar som skapas på grund av exploateringsprojekt (park, simhall etc. utanför exploateringsområdet) inte kan genomföras.

Investeringar i skolor. Även investeringen och byggandet av skolor utmanas av att det är olika budgetar som betalar. Det är särskilt svårt för kommunen att bygga skolor på privat mark. Tidigare har kommunen haft rätt att förvärva mark utan kostnad när det funnits behov av skola på grund av den planerade exploateringen, men idag behöver staden ersätta markägaren marknadsmässigt. Att bygga skola på kommunal mark är då "lättare", men försvåras även det av uppdelningen i budget mellan exploatering och utbildningsförvaltning samt kravet på ett projekt att bära sig självt ekonomiskt. Detta riskerar att leda till att behovet av skola inte säkerställs, att nya områden blir beroende av äldre områden för skola, och att barn får längre och sämre planerade skolvägar (över exempelvis barriärer som vägar).

Riktlinjer för hållbarhet i markanvisningar. Det saknas idag tydliga riktlinjer för hållbarhet i markanvisningar. Det saknas inte policy: det finns en policy för markanvisningar, det finns också en skrift om markpolitik och social hållbarhet, och det finns hållbarhetskrav för byggande på stadens mark (enbart miljö/energi). Det saknas heller inte goda exempel eller eldsjälarna som arbetar för att stötta i organisationen. Men mycket av markanvisningarna sker på tjänsteperson-nivå, och utan tydlig gemensam stöttning i organisationen riskerar målsättningarna att bli

personberoende och falla bort i översättningen. Det som detta lett till är att kraven i markanvisningarna ser mycket olika ut på olika platser, och inte alltid baserade på Stockholms eller platsens utmaningar. Även detta riskerar att leda till en ojämn utveckling i staden. Ställer man krav på fel sätt riskerar det också att leda till att hållbarhetsinsatserna blir fördröjande vilket kan leda till en konflikt mellan billiga och hållbara bostäder.

Sammanfattat ser jag att Stockholms stads sätt att hantera exploateringsprojekt riskerar att leda till:

- Ökade skillnader mellan välbemedlade och mindre bemedlade områden
- Minskning av kvalitativa offentliga rum samt ökat slitage
- Suboptimering av den kommunala budgeten

Detta innebär en risk för negativ utveckling kopplat till följande mål i Agenda 2030:

Mot bakgrund av detta vill jag ge följande fem medskick staden:

1. **Undersök sätt att skapa en mer integrerad budget**, med en samsyn kring hur olika områdens budgetar ska samordnas. Min rekommendation är att se över policyn för att varje exploateringsprojekt kortsiktigt ska bära sig självt. Staden bör undersöka hur det skulle fungerat att skapa ökad samordning av budgetar för att kunna göra de val och investeringar som skapar en hållbar stadsutveckling över tid. Och en hållbar kommunal budget.
2. **Öka hållbarhetsintegreringen av styrning och uppföljning** av förvaltningar och bolag. Det vi mäts på är det vi styr mot, och en mer integrerad och hållbarhetsintegrerad styrning av förvaltningar och bolag skulle kunna vara ett verktyg för att motverka de målkonflikter och stuprör mellan exempelvis stadsbyggnadskontor och exploateringskontor som annars riskerar att motverka de mål som sätts.
3. **Skapa en gemensam norm för hur exploateringsprojekt hanterar hållbarhet** genom exempelvis kompensationsåtgärder och offentliga rum. Vad är en rimlig investeringskostnad? Hur många personer per park? Hur kompenseras en våtmark? Detta skulle ge en möjlighet för att skapa ökad jämlikhet mellan olika stadsdelar samt mellan projekt på privat och kommunal mark.
4. **Utnyttja potentialen i exploateringsprocessen**, markanvisningar och andra upphandlingar för att driva på hållbarhetsarbetet. Jag menar inte att vi eventuellt behöver fler policyer (även om det skulle vara bra med en mer heltäckande markanvisningspolicy), utan mycket handlar om konkret handledning till tjänstepersoner - handlingsplaner, normer, stöttande kultur, tydliga exempel. En konkret sak är att stötta och uppmuntra interna initiativ kring kompetenshöjning och nya arbetsmodeller. Ett annat är titta på skulle kunna vara att, istället för att högst pris vinner tävlingen, titta på möjligheten till fast markpris och avräkning genom hållbarhetsinsatser. För att visa att staden är beredd att investera. En ytterligare är att koppla varje anvisning till övergripande mål och även analysera just den platsens (utmaningar, värden, brister, önskemål hos de boende) och anpassa krav efter detta. (Likt Fokus Skärholmen)
5. **Använd exploateringsnämndens möten för vägledning** och diskussion kring beslut – så att påverkan på olika delar av hållbarheten också redovisas som en faktor vid tidiga beslut om vägval i projekt.

Stockholm-Globen 2020-05-29

Helena Klintström, ansvarig hållbar stadsutveckling, WSP
Opolitisk ledamot och expert i Stockholms stads råd för Agenda 2030